

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

THOMAS BERNHARD

IN HORA MORTIS

ÇEVİREN
EFE MURAD

EDEBİ ŞEYLER

şiiR

Thomas Bernard, 10 Şubat 1931'de Avusturyalı bir annebabanın evliliğidışı oğlu olarak Hollanda'da doğdu. Büyükannesiyle büyükbabasının yanında geçen çocukluk yılları sırasında (1932-42) Avusturya'nın çeşitli yerlerini dolaştı. İlk ve orta öğrenimini Salzburg'da yaptı. Ardından müzikoloji ve ticaret öğrenimi gördü. İlk yazısını 1950'de yayımladı. 1952-55 yılları arasında, Salzburg'daki Mozarteum'da müzik öğrenimine kaldığı yerden devam ederken *Demokratisches Volksblatt* gazetesinin adliye muhabirliğini yaptı. İtalya, Yugoslavya, İngiltere ve Polonya'da dolaştıktan sonra 1965'te Yukarı Avusturya'ya yerleşti. Aldığı birçok önemli ödül arasında 1970'teki Georg Büchner ödülü, 1971'deki Grillparzer ödülü, 1988'deki Prix de Medicis sayılabilir. Çok sayıda anlatı ve tiyatro eseri yazmış olan Thomas Bernhard'ın ilk anlatısı 1963'te çıkan *Frost (Kırağı)*, son anlatısı ise 1988 tarihini taşıyan *Auslöschung* dur (*Sönüş*). Türkçede yayımlanmış yapıtları arasında *Odun Kesmek* (YKY, 1999); *Tiyatrocu* (Mitos Boyut, 1999); *Bir Çocuk* (Mitos, 1997); *Soluk Bir Karar* (Mitos, 1997); *Mahzen* (Mitos Boyut, 1994); *Neden* (Mitos Boyut, 1993) ve *Kahramanlar Alanı* (Can, 1992), *In Hora Mortis* (Edebi Seyler, 2017) sayılabilir.

Thomas Bernhard, *In Hora Mortis*

Thomas Bernhard'ın *In Hora Mortis* kitabı, yazarın dört şiir kitabından biri. Bernhard'ın şiir ile olan bağı pek bilinmez aslında. Bu şiirler, daha çok Hristiyan ahlakı ile hesaplaşmasını tamamlamamış bir genç şair ile karşılaşmamıza olanak sağlıyor. Modernleşmenin getirdiği kimlik bunalımı, yazarın psikolojisiyle bütünleşik bir biçimde değerlendirildiğinde; Hristiyan ahlakının Avrupa modernleşmesi içinde "yüzleşme"den doğan doğasının; sadece "günah çıkartma"yı değil, insanın kendisi ile yüzleşmesini de araçsallaştıran bir gelenek olması, Bernhard'ın yazınsal yolculuğunun ilerde nerelerde sivrileşeceğini tanıtılar nitelikte.

Thomas Bernhard'ın bu şiirleri için ister "karanlık", ister "aydınlık", istersek "gri" bir dönemdir diyelim, her halükârda yazarın bilinmeyen bir yönünü aktarması bakımından önemli bir kaynak olduğunu düşünüyoruz. Alman yazını içinde, modernizmin kimlik bunalımını klasikleştiren Robert Musil'in *Niteliksiz Adam*'ının takipçisi olan ve bu esas sorunu yazdığı dönem içinde güncelleştiren Bernhard anlatısına kurumlara olan öfkesinden aşınayız. Yaşamın yıkıcılığı karşısında gittikçe sindirilmeye çalışılmış "küçük öfkeli adam" ironisinin "kurucu" yazarlarından biri olan Bernhard'ın; *In Hora Mortis*'teki şiirlerinde, alttan alta "öfke" kırıntılarına ve bunalımlarına şahitlik edeceksiniz. İlk bakışta bu şiirler, yazarın anlatısından tanışık olduğumuz uzun gerilimli cümleler ile yakaladığı öfkeli ironisini yansıtmıyor görünse de öfkesinin yıkıcılığı açısından önemli parçalar barındırmıyor değil. Bu şiirler sayesinde, yazarından bağımsız olmayan "başka" bir Bernhard portresi ile tanışacaksınız.

(Y.N.)

In Hora Mortis

*La luna, densa e gra[ve], densa e grave,
come sta, la luna?*

Leonardo da Vinci, Felsefi Günlükler

*

*Der Mond, dicht und schwer, dicht und schwer,
wie bleibt er [schweben], der Mond?*

*Ay, yoğun ve ağır, yoğun ve ağır,
nasıl duruyor [asılı], ay?*

I

Wild wächst die Blume meines Zorns?
und jeder sieht den Dorn
der in den Himmel sticht
daß Blut aus meiner Sonne tropft
es wächst die Blume meiner Bitternis
aus diesem Gras
das meine Füße wächst
mein Brot
o Herr
die eitle Blume
die im Rad der Nacht erstickt
die Blume meines Weizens Herr
die Blume meiner Seele
Gott verachte mich
ich bin von dieser Blume krank
die rot im Hirn mir blüht
über mein Leid.

I

Yabani büyüyor gazabımın çiçeği
ve herkes
gökyüzünü deşen dikenini görüyor
kan damlıyor güneşimden
acımdan çiçeğini büyüterek
ayaklarımı
ekmeğimi yıkayan
bu çayırdan
ya Rab
gecenin çarkında boğulan
nafile çiçek
buğdayımın çiçeği Rab
ruhumun çiçeği
Tanrım hor gör beni
hastayım kederimin üstünde açan
beynimde kızıl
bu çiçekten.

Mein Auge quält mich Herr
und Qual macht mir mein Herz
zu einer Amsel
die nicht singt
und meine Schrift am Himmel
Gräsern fremd
o Herr mich quält der Stern
der meinen Schlaf durchschwimmt
mit Tod und Morgen reiner Seele
Herr mein Auge sieht was Dich bedrückt
und meinen Kindern Weinen treibt ins Blut
o Herr mein Auge sieht das Haus des Maurers
und den Schmerz der Welt genau
und weiß sich nicht zu helfen
wie der Baum im Winter
der mich schweigend fällt
mein Wort mein Glück mein Weinen.

Rüyetim bana azap veriyor Rab
ve azap da kalbimi
ötmeyen bir kara bakala dönüştürüyor
ve gökyüzünde yazılarım
çayır lar yabancı
Rab ölüm ve sabahın saf ruhuyla
uykumu yarıp yüzen yıldız
bana azap veriyor
rüyetim Sana basanın ne olduğunu görür ya Rab
ve çocukları mın gözyaşlarını kana dönüştürür
kalp gözüm ya Rab dünya acısını
ve duvarcının evini çok iyi görür
ve nasıl kendisine yardım etsin bilmez
beni sessizce deviren
bir ağaç gibi kışın
kelimemi talihimi ağlayışımı.

Ich weiß keine Straße mehr die hinaus führt
ich weiß keine Straße mehr
komm hilf
ich weiß nicht mehr
was mich befallen wird
in dieser Nacht
ich weiß nicht mehr Morgen ist
und Abend
ich bin so allein
o Herr
und niemand trinkt mein Leiden
keiner steht an meinem Bett
und nimmt die Qual mir ab
und schickt den Wölken mich
und grünen Flüssen
die ins Meer hinrollen.

Artık dışarı açılan bir sokak bilmiyorum
artık bir sokak bile bilmiyorum
gel yardım et
bu akşam
artık bana ne olacağını
bilmiyorum
bilmiyorum sabahın ya da akşamın
artık ne olduğunu
çok yalnızım
ya Rab
ve olmuyor hiç kimse kederime ortak
kimse baş ucumda durmuyor
ve alıp götürmüyor ızdırabımı
ve beni yollamıyor bulutlara
ve denize kıvrılıp dökülen
yeşil ırmaklara.

Herr
mein Gott
ich bin den Vögeln ausgesetzt
dem Schlag der Uhr die berstend
meine Seele kränkt
und mir mein Fleisch verbrennt
o Herr in meinem Wort ist Finsternis
die Nacht die meine Fische schlägt
unter dem Wind
und Berge schwarzer Qual
o Herr erhöre mich
o hör mich an
ich will nicht mehr allein die Übelkeit
und diese Welt ertragen
hilf mir
ich bin tot
und wie der Apfel roll ich
in das Tal
und muß ersticken
unterm Holz des Winters.

Rab
Tanrım
kuşlara maruz kalıyorum
ruhumu hasta eden
ve etimi yakan
saatin darbesine
ya Rab kelimelerimde karanlıklar
rüzgârda
ve siyah acının dağlarında
kuruntularımı döven gece
ya Rab duy beni
ah dinle beni
tek başıma bu bulantıya
ve dünyaya katlanmak istemiyorum
yardım et
ölüyüm ben
ve yuvarlanıyorum
bir elma gibi koyakta
ve boğulmam lâzım
kışın odunu altında.

**o mein Gott ich weiß nicht mehr
wohin mein Weg mich führt
ich weiß nicht mehr was gut und schlecht ist
auf den Feldern
Herr mein Gott in Gliedern
ich bin so schwach und arm
mein Wort verbrennt in Traurigkeit
für Dich.**

ah Tanrım yolum nereye çıkar
bilmiyorum
bilmiyorum iyi ve kötü nedir
tarlalarda
Rabbim uzuvlarımda Tanrım
zayıf düřtüm ve fakirim
yanıyor kelimelerim elemle
Senin için.

Unruhe ist in den Gräsern
die Hütten sind von der Unruhe erfaßt
mich schlägt die Glocke Herr
mein Gott
wild sind die Tauben
unruhig ist auch der Mond
und seine Sichel die ins Fleisch mir stößt
Herr auch im Stall ist Unruh
und am Rand der Bäche
die den Schnee nicht fliehn
mein Gott auch Baum und Fisch
sind von der Unruhe erfaßt.

Huzursuzluk çayırlarda
kulübeleri kargaşa almış
çan bana vuruyor Rab
Tanrım
güvercinler yabanıl
yakalanmış ay da huzursuzluğa
ve etimi deşiyor orağı
ya Rab huzursuzluk hem ahırda
hem kardan kaçmayan
derelerin kıyılarında
Tanrım ağaç ve balık da
kaydolmuş huzursuzluğa.

II

Zerfall mein Gott
der meine Qual zu Straub stößt
vor den Tempeln
Herr mein Gott ich bin zerstört
Zerschunden schon mit Kraut
und Wurzel
o zerstört mit Steinen
o zerstört im Acker
Eifersucht hat mich zerstört
in Liebe
und bespritzt mit Blut
zerstört
ich kann nicht träumen
niemand träumt
ich kann vor Dir nicht stehn
ich bin zerstört in dieser Zeit
die mir ihr Messer stößt ins Herz
o Herr der mich in Schnee und Eis läßt knien
um ein Gebet
und Genade fernen Himmels
Herr gib Brot und Wein
und laßt mich sterben jetzt
und wehn im Wind.

II

Yık ızdırabımı
toza dönüştüren Tanrım
mabetlerin önünde
yıkıldım ya Rab
çoktan yıprandım otla
ve kökle
yok oldum taşlarla
yok oldum tarlalarda
beni yok etti kiskançlık
aşkta
ve kan sıçrattı
yıkıldım
rüya göremiyorum
hiç kimse rüya görmüyor
senin huzurunda duramıyorum
yıkıldım
bıçağıyla beni kalbimden şişleyen
bu saatte ya Rab
beni buzda ve karda diz çöktüren
bir duada
ve cennetin uzak merhameti için
Rab ekmek ve şarap uzat
ve izin ver şimdi ölmeme
ve rüzgârda esmeme.

**Deine Stimme wird meine Stimme sein
in Bitternis
Deiner Stimme die Sterben schüttelt
in starre Furchen
die mich zerstört
o Herr aus Nacht und Furcht stampft mein Gebet
die Sonne
und den Mond
Deine Stimme ist meine Stimme
Herr ich bin in Dir
erdrückt in meiner Qual
die zündet mir die Augen an
daß ich verbrenn mein Gott im Feuer
Deines Zorns
der seinen Stachel treibt
in mein Gehirn aus Blut.**

Senin sesin benim sesim olacak
acıda
ölmeyi titreten sesin
beni yok eden
hareketsiz oluklarda
ya Rab geceden ve korkudan ezilir duam
güneşten
ve aydan
Senin sesin benim sesim
Rab işte gözleri ateşe veren
ızdırabımla ezilmiş
içindeyim senin
ki beynimde
kandan dikenini sürükleyen
gazabın
alevleriyle yakayım Tanrımı.

Zur Rechten sitzt der Teufel
Herr der mir mein Glied zerstört
und mir das Hirn anfüllt
mit Stein und Kraut und Mühsal
langer Winter
Herr
im Fleisch das nach Dir schreit
im Straub will ich Dich suchen
Herr so richte mich
ich bin schon lang bereit
zerschlage mich mein Gott
und laß mich nicht allein
ich kann im Bett nicht ruhn
mich nimmt kein Schlaf
o Herr
vernichte mich
laß mich nicht mehr allein
nicht jetzt
in dieser Stunde
nicht im Mondvefall
und nicht mein Gott
vor Zwölf.

Oturuyor sağda Şeytan
ya Rab uzvumu kıran
ve kafamı taş ve ot
ve meşakkatle dolduran
bu uzun kış
Rab
Sana haykıran ette
tozda arayacağım Seni
bana hüküm ver öyleyse Rab
hazırım çok zamandan beri
kır beni Tanrım
ve yalnız bırakma
hiçbir zaman huzur bulamıyorum yatakta
uykum yok bana
ya Rab yok et beni
beni artık yalnız bırakma
şimdi değil
bu saatte değil
ay battığında değil
ve hayır Tanrım
on ikiden evvel değil.

Ich sehe Herr was ich jetzt sehen muß
den Morgen der die Qual
nicht will und nicht mein Bett
in das es schneit
o Herr
der mein Gebet nicht will
und meine Klage frißt
im Rücken müder Sterne
reicher Äcker
finsterer Höfe
der mein Grab aufwirft
der mich erschlägt mit einem Beil
o Herr
der Mensch liebt nur
das Beil
und trinkt die Lieder nicht wie Blut
und Tod auf grünem Hügel
höher
als das Meer
o Herr
ich will was kommen muß jetzt sehn
mein Sterben Herr
und mein Vergehn in Tränen.

Görüyorum Rab şimdi ne görmem gerektiğini
bu ızdırabı ve yatağımı istemeyen
içinde kar yağan günü
dualarımı istemeyen
ve çığlıklarımı yutan
ya Rab
yorgun yıldızların sırtında
bereketli tarlaların
karanlık avluların
mezarımı kazan
ve beni baltayla katleden
ya Rab
sever insan sadece
baltayı
ve kan gibi içmez ilahileri
ve yeşil tepelerde ölüm
denizden
yüksek
ya Rab
ne gelmesi gerekiyorsa şimdi görmek istiyorum
ölümümü Rab şimdi
ve gözyaşlarında kayboluşumu.

Wann Herr wird mein Fleisch
und dieser kalte Tod im Winter
Nacht und Mühsal
steinig und erfroren
zu den Blüten reinen Winds
die Krankheit
meiner Lieder
dieser Verse Krankheit
zu den Tropfen Taus auf grünen Hügeln
Herr
wann wird mein Sterben
frei sein näher
Deiner Seele
die mich arg betrübt?
Wann wird mein Weg
der froh begann im Schnee
aufgehn im Regen starrer Engel
Herr
im Wind mein Grab?

Ne zaman Rab isterse etimi
ve kışın bu soğuk ölümü
gece ve zahmet
taşlık ve donmuş
saf rüzgârın çiçeklerine
şarkılarımın hastalığı
bu dizelerin hastalığında
yeşil tepelerdeki
çiy damlalarına
ya Rab
ne zaman ölümüm
serbest kalacak
beni acıtan
Ruhunun kurbunda?
ne zaman
karda neşeli başlayan yolum
donan meleklerin yağmurunda
rüzgârla mezarıma tırmanacak
ya Rab?

Warum fürchte ich mein Altern
meinen Tod der mich befällt
den Schrei?
Ich fürchte mich o Herr
ich fürchte meine Seele
und den Tag der an der Mauer lehnt
und mich zersägt
o Herr
ich fürchte mich
ich fürchte schon die Nacht
die vor den Dörfern steht
und hinterm Haus
die in den Kühen heult
und mit den Sternen tanzt
O Gott
ich fürchte mich
vor Dir
und vor der Traurigkeit
die mir den Mund zerschlägt
ich fürchte Herr
mein Grab
und mein Geschick in Düsternis
o Herr den Tod.

Niye yaşlanmaktan korkuyorum
bana bu çılgılığı veren
ölümünden?
korkuyorum ya Rab
ruhum için korkuyorum
duvara dayanan
ve beni doğrayan günden
korkuyorum ya Rab.
köylerin önlerinde duran geceden
şimdiden korkuyorum
ve evin arkasında
ineklerde inildleyen
ve yıldızlarla dans eden
ah Tanrı
Senden de
korkuyorum
ve ağzımı kıran
üzüntüden de
korkuyorum Rab
mezarımdan
ve karanlıktaki kaderimden
ölümünden ya Rab.

Der Tod ist klar im Bach
und wild im Mond
und klar
wie mir der Stern im Abend zittert
fremd vor meiner Tür
der Tod ist klar
wie Honig im August
so klar ist dieser Tod
und treu mir
wenn der Winter kommt
o Herr
schick' einen Tod mir
daß mich friert
und mir Sprache kommt im Meer
und nah dem Feuer
Herr
der Tod fällt nachts den Baumstamm an
und macher Amsel Schlaf
in Finsternissen.

Ölüm akıntıda açılır
ve ayda vahşi
ve bana
titreşen akşam yıldızı kadar seçik
kapımın önünde bir yabancı
apaçıktır ölüm
ağustostaki bal kadar
bu ölüm o kadar açık seçik ki
ve kış geldiğinde
bana sadık.
ya Rab
bana bir ölüm gönder
beni donduran
ve bana denizden gelen bir dil gönder
ve ateşten
Rab
ölüm ağaç kovuklarına hücum eder geceleri
ve bazı kara bakal uykularına
karanlıkta.

III

Herr der nicht mehr lügt
o Herr
der meinen Namen spricht
und segnet meiner Lieder Schwäche
Herr
und meine Augen Mohn
die Traurigkeit
o Herr
der mich verständigt wann
ich sterben muß
und wo
und wie
und durch der Engel Flug verstört
o schicke Herr
die Körner
wie Du sie gesät hast
zu den Armen
die vor kalten Scheunen
unterstehn
und frieren
Herr.

III

Artık yalan söylemeyen Rab
adımı söyleyen
ve şarkılarımın zayıflıklarını kutsayan
Rab.
ve gözlerimin gelinciklerini
ve elemin
ne zaman ölmem gerektiğini
bana bildiren
Rab.
ve nerede
ve nasıl
ve meleğin uçuşuyla perişan
yolla ya Rab.
tohumları
Senin ektiğin gibi
soğuk ahırlara
sığınan
ve donan
fakirler için
yolla ya Rab.

Wach auf
wach auf
und höre mich
ich bin in Dir mein Gott
wach auf
und hör mich an
ich bin allein mit Dir
verbrannt zu Asche längst
und tot im Stein
der mir kein Feuer schlägt
wach auf
und hör mich an mein Gott
ich bin vor Frost schon müd
und traurig
weil mein Tag verblüht
und nicht mehr wieder kommt
was war
o Herr
mich friert
mein Schmerz ist ohne End
mein Tod kommt bald
zu mir.

Uyan
uyan
ve duy beni
Senin içindeyim Tanrım
uyan
ve dinle beni
Seninle yalnızım
çoktan küle dönmüş
ve ateş çakmayan bir
taştan ölü sanki
uyan
ve dinle beni Tanrım
dondan epeydir usanmış
ve kederliyim
çünkü günlerim solmuştur
ve artık geri gelmiyor
neydi
ya Rab
donuyorum
acımanın sonu yok
ölümüm yakında gelecek
benim için.

Wo bist Du Herr und wo
mein Glück?
Mein Trost ist hin
und meiner Augen Zahl
mein Gott
der Morgen kam und ging
im Mühsal
wo ist was ich nicht mehr bin
und wo der Schlaf
und süßer Duft der Glieder
Honig
Laub
und Wind
vom Ölberg
Herr
Mein Gott
der mir den Mond beschreibt
um Mitternacht.

Neredesin Sen ya Rab
ve nerede
benim mutluluğum?
tesellim bitmiş
ve gözlerimin suretleri
Tanrım
binbir zahmetle
geldi ve gitti sabah
benim artık olmadığım yerde
ve uykuda
ve uzuvların tatlı kokusunda
baldan
kuru yapraklardan
ve rüzgârdan
Zeytin Dağı'ndan
Rab
bir gece yarısı
bana ayı öğretensin
Tanrım.

Der Zeit ist ausgelöscht
o Herr
mein Wort das bitter kann
und finster
Herr
Zu finster für die Erde
Ausgelöscht ist mein Qual
mein Hunger ausgetrunken
und mein Herz in Nächten
die zerpflügt sind
mit dem Pflug der Lieder
die Zeit ist ohne End'
doch voll der Träume Not
die mich nicht will
auf meinem Stein des Sterbens.

Zaman silinmiş
ya Rab
acı ve karanlık gelmiş kelimeler
Rab
kararmış bir dünyada
ızdırabım silinmiş.
açlığım tükenmiş
ve akşamları
şarkıların sabanıyla
sürülmüş kalbim
zamanın sonu yok
ama zaman ölüm taşımanın üstünde
beni istemeyen bir rüyanın
gereksinimiyle dolu.

Morgen Herr bin ich bei Dir
und fern der Welt
die mich nicht braucht
und die mein Korn nicht sät
und nicht mein Leid
das mich betrogen hat
o Herr
mein Gott
ich will jetzt wachsam sein
vor meinem Tod
und vor dem Regen
Herr
der mich jetzt wächst
aus diesem Winter
Herr
mit tropft der Mohn aus Krügen
schwarz
die längst zu Asche sind.

Seninleyim yarı ya Rab
ve bana ihtiyacı olmayan
ve tohumumu ekmeyen
dünyadan uzak
ve beni kandıran
kederimden
ya Rab
Tanrım
şimdi uyanık olmak istiyorum
ölümümün huzurunda
ve yağmurun huzurunda
korkudan
şimdi beni yıkayan
Rab
bu kıştan
ilkbaharımı uyandıran
Rab
kavanozlardan bana haşhaş damlar
siyah
çoktan cüruf bağlanmış.

IV

**Beten will ich auf dem heißen Stein
und die Sterne zählen die im Blut
mir schwimmen**

Herr

mein Gott

ich will vergessen sein

nicht mehr fürchte ich den Tag

der morgen kommt

nicht mehr fürchte ich die Nacht

die mich erduldet

Herr

mein Gott

ich fürchte nicht mehr

was noch kommen mag

mein Hunger ist schon ausgelöscht

und die schwarze Qual

ist ausgetrunken.

IV

**Dua etmek istiyorum sıcak taşın üstünde
ve yüzerken yıldızları saymak
kanımda**

Rab

Tanrım

unutulmak istiyorum

artık korkmuyorum

yarın gelen günden

artık korkmuyorum

bana acı veren geceden

Rab

Tanrım

korkmuyorum artık

hâlâ bundan sonra gelecekten

açlığım çoktan geçti

ve bu kara ızdırap

içildi bitti çoktan.

Preisen will ich Dich mein Gott
in der Verlassenheit
und alle Angst verweht
und jeder Tod schenkt mir der Augen Licht
mein Gott ich preise Dich
wie lang die Zeit auch währt
ich bin nicht mehr allein
bei Dir bin ich
und froh
zerflattert sind die Vögel
schwarz
und wieder
schwarz
die Zahl zerspringt
der Mond schreit auf
ich aber bin
vorbei.

Tüm bu ıssızlıkta
hamdetmek istiyorum Sana Tanrım
ve dağılır tüm korku
ve her ölüm gözlerime ılık bahşeder
hamdediyorum Tanrım Sana
çünkü zaman varoldukça
hiçbir zaman yalnız değilim
Seninleyim
ve neşeliyim
kuşlar bölünür parçalara
siyah
ve tekrar
siyah
suretleri patlar
ay çığlık atar
ama gitmiş olurum
ben.

**Herr laß vergessen mich
meine Seele
und der Augen Qual
und müder Lippen Dolch
und grünes Feuer ferner Hütten
jedes Tümpels Maul
vergessen
Herr
mein Gott
den Tag
der mir den Schrei zerspaltet
den ich schrie
und vieler Vögel Zug
zerstückelt ist mein Zorn
und frei mein Blut
in Strömen.**

Rab unutmamı sağla
ruhumu
ve gözlerimdeki ızdırabı
ve yorgun dudaklarımın hançerini
ve uzak kulübelerin yeşil ateşini
unutmamı
her havuzun ağzını
Rab
Tanrım
çılgılığımı ikiye yaran
ağladığım
gün
ve sayısız kuşun geçişiyle
parçalanmış öfkem
ve akar kanım
oluk oluk.

Die Vögel ach die Vögel
schwarz die Nacht
mein Blut
o Herr
zerschnitten sind mir
alle Vögel
Schrei der gelb
Die Zung' verbrennt
zerschnitten
ach im Blut
die Messer Gott
mein Fleisch trink' ich
die Messer
tot ist längst
mein Rot
mein Grün
mein Stachel sticht
zerschnitten
ach
zerschnitten
ach
zerschnitten
ach
ach
ach
mein
Ach.

Kuşlar ah kuşlar
gece kara
benim kanım
ya Rab
deşiyorlar beni
tüm kuşlar
dili yanan sarı
çığlık
deşiyor
kanda
bıçaklar Tanrı
içiyorum etimi
bıçaklar
çoktan ölmüş
kırmızım
yeşilim
dikenim saplanıyor
deşerek
ah
deşerek
ah
deşerek
ah
ah
ah
benim
Ahım.

Rab mı Şeytan mı?

(In Hora Mortis Çevirisi Üzerine)

Efe Murad

Thomas Bernhard'ın bu şiiri ilk gençliğinde yaşadığı “ölüme yakın” bir deneyim hakkında. Morg olarak da kullanılan, ağır hastaların yatırıldığı bir koğuşta haftalar geçiren ve bu uzun uykusundan beklenmedik bir şekilde uyunan Bernhard, ölümle hayat arasındaki bu yakarışında, sanrı ve halüsinasyonlarını ilahilerle ifade ediyor. Bu yakarış, doğrudan Rabb'e adanmış, onun adını anıyor. Ama Bernhard'ın yakarışı, sayıklamalarının kimi yerlerindeki anlamlararası geçişlerde Tanrı ve Şeytanı da birbirine eşitliyor. Bernhard, bu benzetmenin daha da ötesine geçip yakarışının ikinci şiirinin ikinci bölümünde Tanrı'yı “gazabın ateşinde yakmak”tan bile hiç çekinmiyor. Bu anlamda tam kudretiyle Tanrı, her şeyin doğrudan illeti, ama Tanrı aynı zamanda yaşamla ölüm arasındaki o yarı-bilinçte bir gidip gelen, gerektiğinde kutsanan ve gerektiğinde yadsınan da bir figür.

Yeni Ahit'in dört bölümünden biri olan Luka İncil'inde yer alan Ave Maria ("Meryem Ana'ya Selam") duası¹, sadece Katolik Kilisesinin değil, tüm Hristiyanlık dünyasının en önemli ve popüler dualarından biri. İnanan tarafından bu duanın birçok kez art arda okunması sadece Hazreti İsa'yı anmak ve ruhunu kutsamak anlamına gelmiyor; aynı zamanda, dua edenin kendi ruhunu takdis etmesi, kutsaması anlamına da geliyor. Kitabın başlığı, bahsi geçen Ave Maria duasının Latince çevirisinin bitiş cümlesinden: "nunc et in hora mortis nostrae" (şimdi ve ölüm saatimizde). Bilhassa Roma Katolik Kilisesi ayinlerinde tesbih çekerken okunan bu dua, halk arasında Tanrı'dan yardım etmesi ya da lütufta bulunması istendiğinde Meryem Ana'ya (ve aslında dolaylı yoldan da tekrar Tanrı'ya) yapılan bir yakarış olarak tanımlanıyor.

Thomas Bernhard'ın *In Hora Mortis* adlı kitabının başlığında bu duayı anması bir tesadüf değil. Şiirin tamamı Ave Maria tarzı bir dua, bir ilahi olarak kurgulanmış. Hatta, Latincesinde dört cümle olan bu duayla, toplamda dört bölümden oluşan *In Hora Mortis* arasında yakın yapısal benzerlikler var. Unutmadan: Bernhard şiirde Meryem Ana'ya seslenmiyor. Bu nedenle, *In Hora Mortis*'in tamamen Ave Maria duası tarzında yazılmış olduğunu söyleyemeyiz, ama bu şiiri aslında lirik bir ilahi olarak okumamız için güzel nedenler de yok değil.

Öncelikle, Ave Maria duasının Latincesinde *Dominus* olarak geçen "Tanrı"dan, *Deus* olarak değil, Türkçesiyle (aslen Arapça) *Rabb* olarak bahsediliyor. Bernhard tüm şiirde, bilhassa Hristiyanlıkta dua ve yakarışlarda tercih edilen *Rab* seslenişini be-

¹ Thomas Bernhard'ın kitabının başlığında alıntılanmış Ave Maria duasının Latincesi: "Ave Maria, gratia plena / Dominus tecum. / Benedicta tu in mulieribus, / et benedictus fructus ventris tui, Iesus. / Sancta Maria, Mater Dei ora pro nobis peccatoribus, / nunc et in hora mortis nostrae. Amen." Türkçesiyle: "Selâm sana ya lütf ile dolu Meryem, / Rab seninledir. / kadınlar içinde sen ne mübareksin / ve ne mübarektir senin rahminin meyvesi İsa / ya Mukaddes Meryem Validetullah / dua eyle biz günahkârlar için / şimdi ve ölüm saatimizde / Âmin."

nimsemiş ve bu yüzden Almandada *Herr*'i kullanmış. Demek ki Bernhard, Ave Maria duasına gizli bir atıfta bulunarak şiirde “Tanrı” (*Gott*) demeden, doğrudan “Rab” (*Herr*) diye yakarıyor.

Bu metnin çevirisindeki en zor noktalardan biri, Almanca *Herr*'in Türkçeye nasıl çevireleceği meselesiydi. Dini bağlamıyla *Herr*, Almandada, aslen “Lord”, “Sahip” ve “Efendi” anlamlarına geliyor. Hristiyan geleneğinden faydalanan Bernhard'ın şiirini İslâm ıstılahatıyla çevirmek ilk bakışta sakil durabilir. Hristiyan Araplar hakkında hem sosyal ve dini hem de filolojik bağlamlarda araştırmalarda bulunan Sidney Griffith, Samir Khalil Samir, Joshua Blau ve Jack Tannous gibi âlim ve tarihçiler, erken Hristiyan Arapların (mezhebi ne olursa olsun) Müslüman Araplarla aynı dini kelime dağarcığını kullandığını, hatta yeri geldiğinde kendi Tanrılarına *Allah* bile dediklerinden bahsetmektedirler. Bu anlamda, günümüzde farklı dini gelenekler oldukları düşünülen ve ayrı birer kelime dağarcığına sahip oldukları farzedilen bu iki din, aslen aynı kültürel hayat içerisinde aynı kelimeleri paylaşıyorlar, yani kendi akidelerindeki benzer ilahi kavramlara aynı kelimelerle atıfta bulunuyorlar. Bu nedenle, ilk bakışta Hristiyan ıstılahı *Herr*'i *Rabb*'le karşılamak yadırganabilse de yüzyıllardır Arapça kökenli bu dini terimler her iki dinde geçişli olarak rahatça kullanılmaktaydı.²

² Arapça konuşan Hristiyanların (Naşrâniler) erken dönem ayimlerinde *lâ ilâhe illâllâh*'i arada anlam farkı olsa da kullandıklarını görüyoruz. Müslüman Arapların Kelime-yi Şehâdet'i, Naşrânilerde teslisi olumlayan bir tümce (Sidney Griffith, “Christian Theology in Arabic”, in *The Church in the Shadow of the Mosque: Christians and Muslims in the World of Islam*, (Princeton: Princeton University Press, 2007), 57-8). Başka benzer kaynaklar için: Mülka Levy-Rubin, “Arabization versus Islamization in the Palestinian Melkite Community during the Early Muslim Period”, *Sharing the Sacred – Religious Contacts and Conflicts in the Holy Land*, eds. A. Kofsky & G. Stroumsa, (Kudüs: Yad Ben Zvi: 1998): 149-62 ve Sidney Griffith, *The beginnings of Christian theology in Arabic: Muslim-Christian encounters in the early Islamic period*, (Burlington: Ashgate, 2002). Ayrıca Hristiyan Arapların dilbilgisi ve benzer kelime dağarcığı için Jack Blau, *A Grammar of Christian Arabic*, CSCO, vols. 267, 276 and 279, (Louvain: Peeters, 1966-7). Bu müteşabih kelimeler sadece Hristiyanlık ve Müslümanlık için geçerli değil, daha evvel yaptığım bir araştırmada İslâm ıstılahatının din farkı gözetmeden rahatça tektanrılı

Buradaki ilginç nokta şu: Bernhard şiirde, Katolik dualarında olduğu gibi *Rab* seslenişini, sistematik olarak belirli yerlerde kullanmamış. “Rab” kelimesi, dilbilgisi ve sözdizimine bakmadan şiirin her tarafına dağılmış durumda, çünkü tüm şiir aslında Tanrı’yla yapılan bir monolog, ona bir sesleniş. Bu nedenle, Bernhard konuşurmuş gibi yazdığı bu şiirin neredeyse her cümlesinde Tanrı’yla konuşuyor. Bu geçişlilik ve doğrudan Tanrı’yla konuşma, bazı yerlerde muğlaklaşıyor. Hatta şiirin ikinci bölümünün üçüncü parçasında, “Rab” kelimesi “Şeytan”dan sonra öyle bir şekilde geliyor ki şiirde bahsi geçen Rab mı Şeytan mı olduğunu anlamak, anlam ve cümle kuruluşu açısından bayağı zor, çünkü artikelleri aynı olan bu iki kelimeden sonra gelen ilgi tümcecisi, her iki kelimeyi de niteleyebilir. Sanki şiirde yakaran kişiye ek olarak ikinci bir ses, cümle ortalarında ve kelime öbeklerinin arasında “Rab” diye (yüksek sesle) seslenebiliyor. Tüm şiir aslında “Tanrı”ya yakarılan bir münacaat ya da yüksek sesli lirik bir duaymış gibi de okunabiliyor ama bu şiir bir anlamda Şeytanla yapılan bir mukavele gibi de.

“Oturuyor sağda Şeytan
ya Rab uzvumu kıran
ve uzun kışta
kafamı taş ve ot
ve meşakkatle dolduran”

olmayan dinler için bile kullanıldığını görmüştüm. Seydi Ali Re’is’in *Mirâtü’l-memalik*’inden sonra Hindistan hakkında yazılan en eski ilünci seyahatnâme olarak alınan Mehmed Emin’in *Takrir*’i, hem Hindistan’daki Hristiyan hem de Hindu ve Zerdüşt akaidi için hile İslâm istilâhatını kullanıyor. Hem diplomatik hem de ticari amaçla Hindistan’a giden babası Yağlıkçı (yani tüccâr olan) Yûsuf Ağa’ya eşlik eden yirmi bir yaşındaki Mehmed Emin, Hindistan’daki Hristiyanların teslis inancını vurgulamak için Hazreti İsa’ya Rûhullâh (Allah’ın Ruhu) adıyla bile hitap ediyor: Efe Murat Balıkcıoğlu, “A Travel Guide to India for Ottoman Merchants: On Mehmed Emin Efendi’s *Takrir*”, *International Review of Turkish Studies* 2.1 (Spring 2012), 40-4.

Burada yakaranın ve “uzvunu kuran”ın, “Şeytan” (*der Teufel*) mı “Rab” (*Herr*) mı olduğu dilbilgisi açısından belli değil. *Herr* kelimesinin önünde *artikel* olmadığına, yani bu kelime ilgi yan tümcesi için tanımlı olmadığına göre, burada bahsi geçenin Şeytan olduğunu da söyleyebiliriz. Ayrıca şiirin söz yapısına bakarak tüm bu kitabın konuşma dilinde yazılmış bir sayıklama olduğunu görüyoruz. Zaten yakarılan olarak “Rab”, devamlı şiirin içinde de yankılanıyor. Yani “Rab” ibaresi, şiirin kendi akışı içerisinde bir yakarış sözü olarak şiir parçalarının içinde serbestçe beliriveriyor.

Bu şiiri aslında lirik bir dua yapan ikinci özellikse, Hıristiyanlıkta duaların “Âmin”le bitmesi gibi, bu şiirin benzer bir şekilde “Ah(ım)” diye bitmesi. Elbette, *In Hora Mortis*’e baktığımızda Meryem Ana ya da Tanrı’nın lütfuna sığınan bir Bernhard’dan çok, sıkıntıdan, bunalımdan ve ölümün verdiği korkuyla içinde derinleşen azaptan bahseden bir Bernhard karşımıza çıkıyor. Tüm bu yakarış-şiirin “Âmin” yerine “Ah(ım)” diye bitmesi de rastlantı değil.

Ay, bu şiiri anlamak için önemli bir anahtar. Karanlığı aydınlatan ay, Hıristiyan akaidi için uluvietin, nurun kudretinin bir temsili. Aynı şekilde, *Yeni Ahit*’teki Vahiy Kitabı’nda Aziz Yahya, Meryem Ana’nın ona ayın üstünde görüldüğünü söyler. Ay bu bağlamda masumiyet ve erdenlikle ilişkilendiriliyor. Epigraftaki Leonardo da Vinci’nin sözü işte tam bu sırada devreye giriyor: Bu şiir, Bernhard’ın hem ölümü hem de tekrar hayata dönüşü ve gayri meşru olarak geldiği dünyada masumiyetini kazanışdır.

Bernhard’ın şiire ilgisi küçüklüğüne dayanıyor. Tek gerçek öğretmeni olduğunu söylediği dedesi Johannes Freumbichler (1881-1949) Silezya’nın en meşhur yerel şairlerinden. Freumbichler 1937’de Avusturya Devlet Ödülünü alıyor. 1927-30 yılları arasında Viyana’da temizlikçilik yapan Bernard’ın annesi Hertha Bernhard, 1930 yazında hamile kalıyor ve bu gayrimeş-

ru çocuğu doğurmak için bir hamisi tarafından Hollanda'daki Heerlen'e yollanıyor. Doğum sonrasında bir süre Hollanda'da kalan ve çocuğunu vermek için bir bakımevi bulamayan Hert-ha, Hamsin Yortusuna kadar çocuğunu zorunluluktan Rotter-dam'daki fakir bir balıkçı ailesine veriyor.³ İş imkanlarının daha iyi olduğu Hollanda'da para biriktirmek için bir süre daha kalan Hertha, 1932'de bebeği Thomas'la beraber ailesinin yanına, Viyana'ya dönüyor. İlk başta gayrimeşru çocuğunu ne annesi ne de anneanesi sahiplenmek istiyor, sonra alışıyorlar ve o dönem Thomas'a kötü davrandıklarına dair emareler da mevcut.

1946'dan dedesinin ölümüne değin, Salzburg'ta kalan Bernhard'ın çocukluğuna dair en güzel anıları, dedesiyle çıktığı uzun yürüyüşleri. Bernhard, haftasonları dedesiyle şiirlerine ilham için Trakl'in yaptığı gibi Salzburg şehrinin ortasında yükseliveren tepelik Mönchsberg'e çıkıyor, orada ağaçların altında dedesi şiir yazarken onu uzun uzun seyrediyor. Salzburg çayırılarında saatlerce yürüyorlar. İkinci Dünya Savaşından sonra ise büyük bir kıtlık var. Bernhard'ın ailesi bir çiftliğe ait barınağa sığınıyor. Bu küçük yurdun üç küçük odasında dokuz kişi yaşıyorlar. Büyük yokluk ve açlık çekiyorlar. Dedesinin son yılları ve Bernhard'ın ilk gençliği sıkıntılarla geçiyor. Dedesinin günlerce çıkmadığı küçücük odası ve başucunda duran silah... Dedesi Bernhard'ın anneanesini intihar etmekle tehdit ediyor, odasında sadece kitapları, birer yastık ve battaniye var. Meczup bir şekilde şiirler yazıyor. Sağlığı kötüye gittikçe doktorlar, halü-sünatif küçük siyah şeytancıklar gördüğü gerekçesiyle dedesinin şiir yazmasına izin vermiyorlar.⁴ Bernhard, dede Freumbichler'le çoğu zaman mesafeli ama aynı zamanda çok derin bir ilişkisi de var. Dedesi şiirleri üzerinde çalışırken küçücük odasında uzun

³ Caroline Markolin, *Thomas Bernhard and His Grandfather Johannes Freumbichler: Our Grandfathers Are Our Teachers*, çev. Petra Hartwig, (California: Ariadne Press, 1993), 102-3.

⁴ a.g.e., 120-130.

saatler konuşmadan vakit geçiriyorlar, dedesi kimi zaman ona şiirlerinden okuyor.

Bernhard'ın bu güne kadar yayımlanmış dört şiir kitabı mevcut. Şiirlerinin büyük kısmı 1952-63 yılları arasında yazılmış. İlk üç kitabı 1957-8 yılları arasına ait: *Auf der Erde und in der Hölle*, *In Hora Mortis* ve *Unter dem Eisen des Mondes*. Bu kitapları kendi imkânıyla yayımlıyor. Dördüncü şiir kitabı *Ave Vergil*'i ise 1959-1960 yılları arasında İngiltere ve İtalya gezilerindeki duygu halinden esinle yazmış. Yaklaşık yirmi yıl sonra tekrar bulduğu bu uzun şiiri, benzer hislerle tekrar hatırladığı için 1981'de yeni bir önsözle Suhrkamp'tan yayımlıyor. Ölümünden yaklaşık dört sene sonra toplu şiirleri, kimisi dergilerde yayımlanmış, kimisi çıkmamış başka şiir parçalarıyla beraber Suhrkamp'tan 1993'te yayımlanıyor.

Bernhard'ın bu şiirlerinde, onun gibi ilahi formunu kullanan Georg Trakl'dan izler var. Daha sonra romanlarında merdümگیرizliğe dönüşecek bu iç sesi, ilk şiirlerinde de bulmak mümkün. Tanrı'ya olduğu kadar ölüme de yakarış şiirleri bunlar. *In Hora Mortis* de dahil olmak üzere tüm erken dönem şiirlerinde "kendine acıma" hissi hakim.

In Hora Mortis'i 1958 yılında, 27 yaşında yayımlamış ama bu şiirin derinliklerinde, 18 yaşındayken başından geçen "ölüme yakın" bir deneyim yatıyor. Öğrenimini yarıda bıraktıktan sonra Bernhard çalışmaya başladığı şehir merkezindeki manav için soğukta mal ikmal yaparken feci şekilde üşütüyor. Üstünde çok fazla durmadığı bu "önemsiz" soğuk alınlığı, önce zatürreye sonra da tüm hayatı boyunca çekeceği kronik akciğer hastalığına çeviriyor. Doktorların birkaç hafta içerisinde öleceğini söylediği Bernhard, Salzburg Hastanesinin iyileşmelerinden umudu kestiği hastaları yerleştirdiği ek koğuşuna yatırılıyor. Hastanede yeterli yer olmadığı için morg olarak da kullanılan bu koğuşta

Bernhard birkaç hafta değil, aylar geçiriyor. Sonunda mucizevi bir şekilde her gün etrafındaki ranzalara yatırılan yarı-ölü bedenlere aldırış etmeden, hayatta kalmayı başarıyor ve bir sanatoryuma yollanıp 6 ay da orada tedavi altına alındıktan sonra tekrar evine geri dönüyor. 6 aylık tedavisi sırasında ona devamlı uğrayan dedesi, Bernhard'ı ölüme karşı cesaretlendiriyor.

In Hora Mortis'teki şiirlerde ölüme bu kadar çok yaklaşmış birinin Tanrı'ya yakarışı mevcut demiştim. Bernhard acı çekiyor ve kurtulma umudunu bırakın, tüm şiir boyunca acılarının dinmesi, yani ölmesi için durmadan Tanrı'ya yalvarıyor, dua ediyor. Bu metinde Almanca “acı”, “yas” ve “sıkıntı” bildiren birçok kelime bulmak mümkün. Bernhard, bu kelimelerin arasında çok ince bir bağ kuruyor ve hissettiği acının derecesine göre bu kelimeler arasında şiirsel bir bağdaşım yaratıyor. Türkçeleri düşünüldüğünde, bu Almanca kelimeler birçok farklı kelimeyle karşılanabilir. Mesela, Almanca *Leid* kelimesi çeşitli bağlamlarda “elem”, “acı”, “gam” ve “keder” gibi manalara gelirken gene *Qual* “ızdırap”, “eziyet”, “acı”, “azap” ve “işkence”; *Schmerz* ise “ağrı”, “ızdırap” ve “acı” gibi manalara gelebiliyor. Bu anlamda, acı, üzüntü ve sıkıntı bildiren bu sekiz Almanca kelimeyi karşılamak için şiirde geçtikleri yerlere göre belirli Türkçe karşılıklar verdim ve tüm şiir boyunca *Qual* ve *Schmerz* gibi bir iki kelime dışında hep bu verdiğim karşılıklara sadık kaldım. *Leid*'i “keder” ya da “elem”, *Schmerz*'i yerine göre “acı” ya da “ağrı”, *Qual*'i salt acı bildirdiği yerlerde “azap” ve bedensel bir acı bildirdiği yerlerdeyse “ızdırap”, *Traurigkeit*'i “üzüntü” ya da “keder”, *Zorn*'u “gazap”, *Mühsal*'i “zahmet”, *Gnade*'yi “acıma” ya da “merhamet”, *Bitternis*'i “acı” ve *Unruhe*'yi de “huzursuzluk” olarak karşıladım.

Başka bir çeviri notuysa, şiirde birkaç defa geçen *Auge* kelimesi hakkında. Almanca *Auge*, en basit tanımıyla “göz” manasına geliyor ama burada kullanıldığı şekliyle “göze görünen hayali şekil-

ler ya da görüntüler”, yani *vision*. Türkçede bu kelimeyi kolayca “görünüm” ya da “görüm”le karşılayabiliriz, ama gene de bu kelimeler, şiirin akışına bakıldığında *Auge*’nin bu ince anlamını tam vermiyor. En uygun çeviri, Osmanlıcada kullanılan Arapça “rüyet” kelimesi gibi duruyor ama bazı yerlerde bu çeviri de şiirin akışını bozabiliyor. O nedenle, *Auge*’yi, bağlamına ve şiirin genel akışına göre “rüyet” ve bir yerdeyse gene “rüyet”e istinaden “kalp gözü” olarak çevirdim.

Bu şiirleri aslen 2010’un Kasım ayında çevirmiştim. Şiirlerin karanlık havasına uygun bir şekilde ben de derin bir buhrandaydım. Çevirilerin ikinci okumasını Emirhan Eringen ve Berk Kristal yaptı. Emirhan’ın sadece kelime seçiminde değil, aynı zamanda anlamda da müdahalesi oldu. Emirhan, *In Hora Mortis* çevirilerini Almancalarıyla kısa Torino seyahati sırasında karşılaştırmıştı. Şiirin yabancı kasveti onun seyahatine de çöktü, bütün gezinin burnundan gelmesine neden oldu. Bernhard’la beraber yanında götürdüğü Dante’nin İlahi Komedyası gezide çalındı. Bu kitabın basılmasıyla onun da bu şiirlerden kurtulması gerekiyordu. Ali Özgür Özkarcı tüm metnin son okumasını yaptı, bazı çeviri tercihlerim üzerinde tekrar düşünmemi sağladı. Emirhan, Berk ve Ali Özgür’ün dikkatli okumaları olmasaydı, bu kitaptaki şiirlerin çevirileri tamamlanamayacaktı. Onlara da teşekkürü borç biliyorum.

Cambridge, Ekim 2017

IN HORA MORTIS THOMAS BERNHARD

Thomas Bernhard'ın *In Hora Mortis*'i, yazarın dört şiir kitabından sadece biri. Bernhard'ın şiir ile olan bağı pek bilinmez.

Yazarın, bu şiirleri yazmasına neden olarak; genç yaşında ciddi bir rahatsızlığa yakalanması gösteriliyor. Hastalığın getirdiği travmanın, bu şiirlerde "günah çıkarma" ritüeline göndermeler ile şekillenen bir atmosferi duyumsattığı ise bir gerçek. Aynı zamanda Bernhard'ın çocukluk algısını, duygu dünyasını ve yetiştirilme tarzını da açık bir biçimde aksettiren şiirler bunlar.

In Hora Mortis, tek bir şiir olarak tasarlanmış. Bernhard'ın anlatılarında ve kurgusal yazınındaki bilindik uyumsuz-öfkeli ironisinden uzak bir portresiyle tanışacaksınız. Şiirler, *Ave Maria* duasına göndermelerle dolu. Şiirler, daha çok Hristiyan ahlakı ile hesaplaşmasını tamamlamamış bir genç şair ile karşılaşmamıza olanak veriyor. Modernleşmenin getirdiği kimlik bunalımı, yazarın psikolojisiyle bütünleşik bir biçimde değerlendirildiğinde; Hristiyan ahlakının Avrupa modernleşmesi içinde "yüzleşme"yi sağlayan "günah çıkartma" ritüelinin bu şiirlerde görünen yüzü, Bernhard'ın yazınsal macerasında; ilerde, nerelerde sivrileceğini tanıtılar nitelikte.

15 TL

ISBN 978-605-2325-05-6

9 786052 325056

